

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-01-27

Diarienummer 0965/22

Avfallsavdelningen

Emma Hilmersson

Telefon: 031-368 27 11

E-post:

emma.hilmersson@kretsloppochvatten.goteborg.se

Övertag av befintlig förpackningsinsamling 2024

Förslag till beslut

1. Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra upphandlingar av städning respektive insamling och omlastning av förpackningar av plast, papper, metall, färgat och ofärgat glas samt returpapper insamlat på återvinningsstationer. I samband med detta även anskaffa återvinningsstationerna inklusive behållare.
2. Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att med auktorisation avtala med aktuella entreprenörer avseende fastighetsnära insamling av förpackningar av plast, papper, metall, färgat och ofärgat glas från flerbostadshus till dess nya avtal kan träda i kraft.
3. Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att till Renova AB direkttilldela omlastningen av förpackningar av plast, papper, metall, färgat och ofärgat glas insamlat fastighetsnära.

Sammanfattning

Ärendet föredrogs för Kretslopp och vattennämnden, 2023-01-18, § 6.

Den 1 januari 2024 går insamlingsansvaret för förpackningar över till kommunerna. Förvaltningen behöver då anordna insamling för att servicenivån till kunderna ska bibehållas. Förvaltningen behöver även ha organiserat överlämningen av materialet till producentansvarsorganisationerna. Insamlingen ska vara gratis för fastighetsägarna och finansieras av producenterna. Renhållningsavgiften får dock användas och vilken tömningsfrekvens som ingår i den insamling som är gratis får kommunen avgöra.

Förvaltningen föreslår att insamlingen från återvinningsstationerna handlas upp med avtalsstart 2024. Städning och snöröjning föreslås handlas upp separat. För insamling från flerbostäder förordar förvaltningen ett auktoriseringssystem 2024 – 2027. Auktorisering bedöms vara det bästa sättet att överta befintlig fastighetsnära insamling utifrån göteborgarnas perspektiv.

Omlastning av material insamlat från återvinningsstationerna föreslås ingå i det tillhörande insamlingsuppdraget. Omlastning av material insamlat från flerbostadshus föreslås direkttilldelas till Renova AB.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar, övertagande av befintlig förpackningsinsamling

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om hur förvaltningen ska ta över befintlig insamling av förpackningar från 2024. Ärendet har presenterats muntligt på nämndmöte 2023-01-18, §6.

Beskrivning av ärendet

Den 1 januari 2024 övergår insamlingsansvaret för förpackningar till kommunerna. Då behöver förvaltningen ha ett system för insamling från alla typer av befintlig insamling för att kunderna inte ska få en försämrad servicenivå. Förvaltningen behöver även ha organiserat överlämningen av materialet till producentansvarsorganisationerna. Insamlingen ska finansieras av producenterna och det ska vara gratis för fastighetsägarna att få förpackningar hämtade fastighetsnära. Om ersättningen till kommunen inte täcker insamlingskostnaden för förpackningar får mellanskillnaden tas ut via avfallstaxan. Det är kommunerna som avgör vilken servicenivå som ska vara gratis.

Befintlig insamling av förpackningar finns i tre olika former i Göteborg idag.

Fastighetsnära insamling i kärl eller markbehållare

Uppskattningsvis har hälften av alla boende i flerbostadshus tillgång till fastighetsnära insamling i kärl eller markbehållare. Insamlingen sköts idag av fem olika entreprenörer.

Återvinningsstationer

Det finns 319 offentliga insamlingsplatser för förpackningar, återvinningsstationer, i Göteborg. Dessa sköts idag av Förpacknings- och tidningsinsamlingen som också har upphandlat insamlingen.

Fastighetsnära insamling i säckar

Tailor-Made Responsibility, TMR, samlar in förpackningar av plast, papper och metall fastighetsnära från knappt 2 000 villa- och lägenhetshushåll i Göteborg.

Omlastning

Omlastning av material insamlat från återvinningsstationerna är idag upphandlat av Förpacknings- och tidningsinsamlingen. Material insamlat fastighetsnära hänvisas idag till Förpacknings- och tidningsinsamlingens mottagningspunkter.

Förvaltningens bedömning

Utgångspunkten i förvaltningens bedömning är att servicenivån för förpackningsinsamling inte ska försämras när kommunen tar över insamlingsansvaret. Systemet med återvinningsstationer och fastighetsnära insamling bedöms behövas för att göteborgarna ska fortsätta att sortera ut sina förpackningar ur restavfallet. På sikt, när fastighetsnära insamling blir infört även för villor, kommer återvinningsstationerna fylla funktionen som ett kompletterande system för skrymmande sällanförpackningar. Antal och täthet på

stationerna kan komma att regleras allteftersom den fastighetsnära insamlingen byggs ut.

Fastighetsnära insamling i kärl eller markbehållare

Fastighetsnära insamling av förpackningar är en uppskattad tjänst som många flerbostadshusägare i Göteborg erbjuder sina boende. Fastighetsnära insamling av förpackningar är en parameter i fastighetsägarnas miljödiplomering och många använder statistik på insamlade mängder för att påverka sina boendes restavfallsmängder. Det är därför av yttersta vikt att den insamling som finns idag kan fortsätta även då kommunen tar över insamlingsansvaret.

Utifrån göteborgarnas perspektiv bedömer förvaltningen att ett auktorisationssystem där befintliga entreprenörer kan fortsätta att samla in förpackningar är det system som innebär minst risk för störningar vid kommande årsskifte, under förutsättning att alla entreprenörer vill bli auktoriserade. Befintliga entreprenörer har till exempel redan ruttplanering, behållare på plats, nycklar till miljörum och kontakt med fastighetsskötare.

Renova Miljö har den största marknadsandelen hos både kommunala och privata bostadsbolag och bostadsrättsföreningar, uppskattningsvis 60–70 %, se fördjupning i bilaga 1. Om Renova Miljö väljer att inte bli auktoriserade innebär det att många kunder måste byta entreprenör.

Förvaltningens plan B är att direkttilldela insamlingen till Renova AB. Detta alternativ föreslås om Renova Miljö väljer att inte bli auktoriserade då deras marknadsandel är så pass stor. Om någon av de andra entreprenörerna väljer att inte bli auktoriserad bedömer förvaltningen att de andra entreprenörerna kan ta över deras kunder. Att direkttilldela all insamling till Renova AB bedöms som ett sämre alternativ än att auktorisera på grund av att det mycket troligt kommer bli problem vid entreprenörsbytet då samtliga fastighetsägare kommer få ny entreprenör (med nycklar, rutter etc).

Ett sista alternativ C är att insamlingen i Nordost och Sydväst kan handlas upp inför 2024, och insamlingen i Centrum och Hisingen direkttilldelas. Detta är det sämsta alternativet då det är väldigt ont om tid för att göra en upphandling.

På sikt föreslår förvaltningen att insamlingen av förpackningar i samtliga områden ska samordnas med insamlingen av mat- och restavfall. Detta innebär i praktiken att insamlingen från och med 2027 direkttilldelas till Renova AB i Centrum och Hisingen och att insamlingen i Nordost och Sydväst samordnas med de andra insamlingsavtalen allteftersom det görs nya upphandlingar, se bilaga 1.

Återvinningsstationer

Förvaltningen föreslår att insamlingen från återvinningsstationerna handlas upp med avtalsstart 2024. Städning och snöröjning föreslås handlas upp separat, med samma starttid.

Fastighetsnära insamling i säckar

Den fastighetsnära insamlingen i säckar som förekommer bör finnas kvar för att bibehålla en hög kundnöjdhet. Det är dock i dagsläget oklart om TMR kommer fortsätta att erbjuda tjänsten och vad kostnaden för förvaltningen i så fall skulle bli.

Omlastning

Omlastning av material insamlat från återvinningsstationerna föreslås ingå i insamlingsuppdraget. Omlastning av material insamlat från flerbostadshus föreslås direkttilldelas till Renova AB.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Insamlingen ska vara gratis för hushållen och kommunerna ska ersättas för sina kostnader från producenterna. Utbetalning av ersättning sker via Kammarkollegiet och regleras genom rapportering till Naturvårdsverket.

Oavsett vilken form vi väljer för att ta över den befintliga fastighetsnära insamlingen från flerbostadshus kommer insamlingen att kosta oss något mer än det belopp som vi får i ersättning.

Hur ersättningen blir i förhållande till kostnaderna för insamling och städning av återvinningsstationerna är svårt att uppskatta då det inte går att förutse prissättningen i en upphandling. De beräkningar som gjorts är baserade på kostnaderna för returpappersinsamlingen, information vi fått från entreprenörer och fastighetsägare.

Om ersättningen till kommunerna visar sig vara för låg jämfört med de faktiska kostnaderna kommer Naturvårdsverket att behöva höja ersättningen, då producenterna enligt lagstiftningen ska bära hela kostnaden för förpackningsinsamlingen från hushåll. Det innebär att avfallstaxan kan komma att påverkas mer under de första åren än på sikt.

Den totala kostnaden för insamlingen av förpackningar, både fastighetsnära och från återvinningsstationerna, uppskattas till 85–100 miljoner och ersättningen från Naturvårdsverket till ca 75 miljoner. Det innebär att 10–25 miljoner inte täcks av ersättningen. Det motsvarar 1,5 – 4% av taxeintäkterna 2023. Eftersom KoV planerar att ta betalt från kunder som har högre hämtfrekvens än norm finns det även en intäkt. Storleken på intäkten beror på hur taxan utformas men föreslås sättas så att underskottet täcks till minst hälften.

Bedömning ur ekologisk dimension

Lagstiftaren har flyttat insamlingsansvaret från producenterna till kommunerna samt infört krav på fastighetsnära insamling för att förbättra förutsättningarna för en effektiv avfallshantering där insamlingen av förpackningar och mat- och restavfall kan samordnas. När insamlingen blir fastighetsnära för fler är förhoppningen att fler förpackningar kommer sorteras rätt.

När det blir norm med fastighetsnära insamling påverkas förhoppningsvis målet i stadens avfallsplan om att 70 % av innehållet i restavfallet ska vara rätt sorterat.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.